

Eduard Prats Alonso
**La màquina
de la vida**

Col·lecció Narrativa - 101

LA MÀQUINA DE LA VIDA

EDUARD PRATS

Cossetània
EDICIONS

Primera edició: octubre del 2020

© del text: Eduard Prats Alonso

© de l'edició:

9 Grup Editorial – Cossetània Edicions

C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls

Tel.: 977 60 25 91

cossetania@cossetania.com

www.cossetania.com

Disseny i composició: 3 x Tres

Impressió: Romanyà Valls, SA

ISBN: 978-84-9034-991-5

DL T 870-2020

*Dedicat a totes aquelles persones
que són ignorades, maltractades o excloses
per un desavantatge econòmic, per algun defecte físic
o psíquic o per la seva orientació sexual.*

D'aquí a vint anys estaràs més decebut per les coses que no vas fer que per les que vas fer. Així que deixa anar les amarres. Agafa els vents alisis en les teves veles. Explora. Somia. Descobreix.

MARK TWAIN

PREÀMBUL

Em dic Raquel Fontanella Dufort. Soc la filla de la Nicole i el Raimon, i, en certa manera, afillada de la Cristina Ardèvol, amiga íntima de la meva mare.

Ara, mesos després que la Cristina tanqués els ulls, els meus dubtes s'han esvaït. Per això m'he atrevit a ordenar i publicar un plec de cartes que es van escriure totes dues entre 1957 i 1961. La majoria són d'anada i tornada, tot i que n'hi ha alguna del Rafa i de la Margaret Sanger, que més endavant coneixereu si llegiu aquest volum.

En algun lloc he après que, veritablement, una persona no mor del tot fins que no hi ha ningú que la recordi. Jo, que, passats tants anys, tinc molt present el guiatge de la mare; jo, que no he oblidat la determinació de la Cristina, sé que això és cert. No vull que la Nicole i la Cristina es perdin en la boira de l'oblit. No trobo cap altra explicació a la força que m'empeny a fer pública aquesta història. No vull que cap d'elles es mori encara.

El meu pare, coneixedor de bona part dels fets, ha comprès que aquest relat és un homenatge a la heroïcitat que s'oculta en moltes vides obligades a lluitar i tirar endavant malgrat que s'enfrontin a uns obstacles gegantins. La Nicole i la Cristina, cadascuna a la seva manera, van ser unes heroïnes. Si més no, ho han estat per a mi.

Tal vegada trobeu que allò que va passar aquells anys és estrany. Per a mi ha estat tan revelador que a dia d'avui dona ales a la meva existència.

Raquel Fontanella Dufort
Març de 1982

22 de maig de 1957

Apresiasi Nicole:

Fa un mes, després d'acomiar-nos, vaig pensar que difícilment duria a terme la promesa d'escriure't. La preparació de l'equipatge per a un viatge tan llarg i la visita a la meva mare van ocupar-me molt temps. Després va venir el trajecte amb tren fins a Southampton passant per París, la travessada de l'oceà i a la fi l'arribada a Nova York. Tot ha estat un gran enrenou. Però ara, asseguda a la petita cuina de la casa on visc amb la Makani, em poso a fer-te unes ratlles i complir la meva paraula.

Aquí, a Manhattan, hi ha una febre desbocada per la construcció. Torres gegantines de vidre i acer s'enlairen tan amunt que no els veus el sostre. En diuen gratacels. A la zona de l'East Village, que és on visc, estan tirant a terra molts edificis per poder edificar altres blocs més grans. Algun dia li arribarà l'hora al nostre modest immoble (al de la meva amiga, la Makani, i al de la seva família, vull dir). La gent del barri està preocupada pel possible enderrocament,

com passarà també amb l'estació de Pennsilvània, una joia de l'arquitectura, sacrificada per les reformes urbanístiques que, com et dic, estan a l'ordre del dia. Als amics de la Makani, però, el que més els preocupa són els partits de beisbol dels Giants, que aquesta temporada van fatal.

Amb tot, estic prou bé i la facilitat de parlar l'anglès després dels anys a Anglaterra ho fa tot més planer, si bé hi ha moments que em sento sobrepassada. Encara em pregunto si he fet bé deixant el doctorat que tenia encarilat a l'històric Hospital de Bethlem de Londres. (Dic històric perquè en altre temps va ser conegut com la casa dels bojos, on per un penic els visitants podien mirar l'interior de les cel·les i riure-se'n veient les ximpleries dels interns. Per sort, aquesta ignomínia, i moltes altres que algun dia t'explicaré, van acabar ja fa anys i, ara, s'havia convertit en un manicomi exemplar.) Em temptava fer carrera acadèmica, perquè segons sembla tinc condicions, però ara només tinc una idea fixa: no em vull morir. No vull morir per causa d'aquests ronyons malaltissos que em venen de família i que un dia, no gaire llunyà, diran prou. He vingut als Estats Units perquè aquí la medicina avança a pas de gegant. Algun dia s'escriurà la història dels metges, químics i fisiòlegs americans que en els darrers anys han tret l'entrellat del funcionament dels ronyons i estan posant a punt màquines per netejar la sang d'aquells malalts que tenim posada data de caducitat. Ja veus quin és el meu propòsit. Alguns (la majoria) sou al món per millorar-lo, per tenir cura dels vostres i prosperar. Jo hi soc només per sobreviure. Em fastigueja pensar-ho i sé que no puc quedar-me amb els braços creuats. No voldria passar per aquest món com un meteorit.

Tot i aquestes cabòries, penso molt sovint en la nostra trobada al parc. Faltaven pocs dies perquè jo saltés a l'altra banda de l'Atlàntic. Volia fruir de la bonança d'aquella tarda primaveral en una mena d'homenatge a la terra que tardaria molt temps a trepitjar de nou. La meua terra. Tu eres allà, a uns vint metres de distància, asseguda al banc a l'ombra d'un lladern farcit de fruits vermells. Gronxaves un cotxet de nen amb parsimònia i, tot d'una, vaig veure que ploraves. Em sap greu recordar-t'ho, però ploraves a llàgrima viva, sense parar. Jo havia acabat de llegir el darrer capítol de *Nada*, de Carmen Laforet. Encara ressonaven dins meu aquelles frases del final de la novel·la:

Bajé las escaleras, despacio... Recordaba la terrible esperanza, el anhelo de vida con que las había subido por primera vez. Me marchaba ahora sin haber conocido nada de lo que confusamente esperaba: la vida en su plenitud, la alegría, el interés profundo, el amor. De la casa de la calle de Aribau no me llevaba nada. Al menos, así creía yo entonces.

I llavors, aixecant la vista per deixar que la bellesa del jardí netegés el dolor de la lectura, et vaig veure plorar. Neguitosament buscaves un mocador a la teua bossa de mà, i no el trobaves. Em vaig apropar per oferir-te el meu.

No recordo què vaig imaginar en aquell moment. Podies plorar per una pèrdua familiar, el pare, la mare, un germà molt estimat, o tal vegada el metge t'havia fet un diagnòstic fatídic, o el teu marit t'havia deixat. El que no podia imaginar era la veritable causa del teu dolor. Recordo que sense dir-te res vaig apropar-me cap a tu i vaig allargar-te el mocador. Tu el vas agafar, sanglotant. Crec que vas dir gràcies. Jo, plantada dempeus al teu costat, no

sabia què dir. Mirava ara els teus cabells rossos, ara les teves mans, ara el capot del cotxet on la teva criatura reposava, mirava en silenci. Passada una estona vaig insinuar: “Puc?” I tu vas respondre (ho recordo molt bé i encara em mortifica): “Si vostè vol.” Quina mena de mare diu això quan li pregunten pel seu nadó i no el mostra orgullosa esperant els elogis més encesos? Ho vaig entendre tot només enretirar una mica el capot i veure el teu fill. Se’m va fer un nus a la gola. Et vaig mirar amb atenció perquè no podia girar la vista i fugir. Sé que la meva mirada no va ser la mirada que tu necessitaves en aquell moment. “Quin nassarró”, vaig dir, i: “Que alegre que sembla.” I tu em vas dir: “Té cinc mesos.” I vas afegir: “És diferent.”

Després, assegudes l’una al costat de l’altra, va brollar aquella interminable conversa fins a la posta de sol. Qualsevol que ens hagués vist pensaria que érem dues amigues i que la nostra amistat venia de lluny. Jo, ara, escrivint-te en la distància, havent passat quasi un mes, també m’afiguro que et conec des de sempre. Soc conscient que el que dic resulta difícil d’explicar, però això no treu que sigui el que jo experimento. Em resultes molt familiar. I per això, malgrat ser la primera i única trobada, malgrat les circumstàncies (o potser per les mateixes circumstàncies), malgrat tot, tinc la necessitat d’explicar-te com em van les coses per la Gran Poma (*Big Apple*) esperant que aquesta carta no sigui inoportuna. Si ho fos, entendré que no segueixis i no em diguis res més.

Però, si continues llegint, deixa’m que t’ho pregunti. Com està el teu fill? Es diu Benet, recordo. Malgrat que sigui dolorós, no puc evitar mencionar-lo perquè ara ell és el centre de la teva vida. Em vas dir que estàveu pen-

dents d'una visita al cardiòleg per aquell buf que té. Tant de bo que no sigui res. Els meus estudis de medicina no em proporcionen un gran coneixement de la síndrome de Down. No sé si a l'Escola Estatal de Willowbrook (així es diu el centre que m'ha contractat) tindrè l'oportunitat d'aprendre sobre aquesta afecció. Em penso que sí, perquè és una institució on s'atenen nens amb discapacitats. Ignoro si hi haurà gaires nanos com el teu, però faré el que estigui a les meves mans per contactar amb els millors especialistes i fer-te arribar allò que em diguin. Vivim una època de molts avenços científics i no tinc cap dubte que tard o d'hora apareixeran solucions per a aquest mal. Ja ho veus, totes dues anem a la recerca de la salut. Jo busco com curar-me dels ronyons i tu (vosaltres, el teu marit i tu) espereu també que algun dia el vostre fill assoleixi una vida normal.

Acabo la carta perquè cau la tarda i la Makani m'espera. Vol portar-me al carrer 23 per veure la posta de sol. Serà pocs minuts després de les vuit. Ella m'ha explicat entusiasmada que, tot just avui, si mires en direcció a Nova Jersey, el sol ponent-se genera un espectacle lluminós increïble. Diu que no m'ho puc perdre.

Nicole, disculpa el temps que t'he ocupat. Comprendria que no em contestessis. En tot cas, rep una abraçada en record de la bona tarda que vaig passar amb tu al Turó Parc.

Cristina

*Cristina Ardèvol
190 1st Ave.
New York, NY 10009
United States of America*

23 de juny de 1957

Apresiasi Nicole,

Espero no haver-me confós d'adreça i que la carta arribés a les teves mans. M'imagino que estàs molt ocupada amb la teva família, per això torno a escriure't sense haver rebut la teva.

Aquella tarda em vas dir que tens dos bessons de set anys i una nena de dos (no recordo els noms), i després el Benet, que ja haurà fet sis mesos. I també tens el teu marit, és clar, un cirurgià reconegut que treballa a Sant Pau (això sí que ho recordo). Ara que els nens hauran acabat l'escola és ben segur que són per casa exigint la teva atenció.

Ja ho veus, jo aquí rodejada de milions de persones, embotides a Manhattan, Brooklyn i el Bronx i al mateix temps tan sola. Encara que no és cert del tot. Hi ha la Makani i els seus amics, i també els companys de la feina a Willowbrook, com el gentil Brayton o la inflexible

Brenda, de la qual un dia et parlaré. Dec ser jo que, amb el meu caràcter eixut, alimento aquesta soledat.

Avui fa quatre mesos que va morir el meu pare després d'una malaltia implacable i, tot i que era el final esperat, em pesa molt. Fa una estona he escrit una carta a la mare i li he dit t'estimo, a ella, la Magda, la persona més bona del món i molt forta, com et vaig explicar. Ella sempre ha estat el puntal de la família, el tauló, la força en la qual ens hem basat quan les nostres vides amenaçaven ruïna. I ja ho veus, jo, sentint-me reina i senyora de mi mateixa, no m'he quedat al seu recer i a la fi he estat prou boja per estudiar psiquiatria i anar-me'n a Amèrica a la recerca del Sant Grial.

Has de saber que l'Escola Estatal de Willowbrook s'aixeca a Staten Island. Cada dia agafo el metro fins a Whitehall i abans de les set soc a l'embarcador del ferri, deixant enrere els anuncis de la Pepsi-Cola i els de les fulles d'afaitar del senyor Gillette. Si coincidim amb la Makani, ella parla i jo escolto, mentre el vaixell solca les aigües fosques de la badia enmig del soroll dels dièsel funcionant a tot drap. Els primers dies quedava embadocada veient des del ferri les edificacions del sud de la ciutat i, en la distància, Nova Jersey a l'altra banda del Hudson i l'estàtua de la Llibertat amb el seu braç sempre amunt. Si viatjo sola, llegeixo Dos Passos. Aquests dies estic a mig *Manhattan Transfer*, una novel·la un xic pessimista, però segueixo perquè... escriu tan bé!

Els dies que no em ve de gust llegir miro al meu voltant i miro dissimuladament la gent que sovint forma grups i xerra sense parar. A còpia de veure-les sovint, algunes cares se'm fan familiars, però em són tan alienes

que m'estimo més mirar les gavines fent cercles sobre el mar a l'aguait d'alguna carronya que floti a la deriva.

La institució on treballo és enorme. Té una gran extensió: 375 acres, diu l'opuscle que donen a les famílies. Unes 150 hectàrees. Hi ha una vintena d'edificis i la majoria són de notables dimensions, de maons vermells. Tot molt sòlid i d'aspecte sever. L'edifici principal, on hi ha la direcció, té cinc plantes d'alçada.

En el conjunt dels edificis s'hi allotgen milers de nens i nenes. Els números ballen. Algú m'ha dit que hi ha dues mil places, però Ms. Brenda, que és la supervisora del meu pavelló, afirma que pel cap baix se n'hi encabeixen cinc mil en tot l'establiment. El que he vist fins ara no és gaire encoratjador. No tots són infants; n'hi ha que tenen trenta anys o més, i alguns estan tan deteriorats que semblen iaïos. Deu ser per la seva aparença descurada o perquè la malaltia i les condicions de vida els han envellit. La higiene és llastimosa. Es pot ensumar el greixum adherit a les parets, als finestrals i als racons on els sòcols fan angle. No és que les netejadores no s'esforcin amb el lleixiu i el sabó, però en segons quines sales la desinfecció pot ser força feixuga. Una vaga fortor com d'orina, suor i sosa càustica impregna l'ambient, tot i que amb el temps t'hi acostumes.

Fa tres setmanes vaig acompanyar per primera vegada el meu instructor, el jove metge Brayton, a visitar el pavelló 9, que és el que temporalment m'han assignat. Aquell dia el cel enfosquit amenaçava pluja. Enfront d'aquest pavelló hi ha dos esglaons desgastats, de marbre. Un cop puges, et trobes a un replà superior. Acompanyada pel doctor Brayton, vaig traspasar la porta que tenia davant

meu amb una mescla d'angúnia i entusiasme. A continuació, vam arribar a un petit vestíbul on una segona porta està tancada per fora amb dos forrellats. S'ha de tocar un timbre, despassar les barretes de ferro i esperar que t'obrin. Un cop dins, un vast corredor s'estenia davant nostre. L'espai rebia la claror esmorteïda d'un finestral situat a l'altre extrem del passadís. Uns mosaics geomètrics, que després vaig descobrir que són blavissos, entapissen les parets fins a l'alçada d'un metre i mig. Acompanyats pel vigilant, que anava arronsant les espatlles sense més ni més, ens vam dirigir a un gran portaló situat en un lateral del corredor. A mesura que ens hi apropàvem, se sentia més i més un guirigall, com si es tractés d'una munició de gats, i molts esbufecs i xiscles. Deu ser l'hora de l'esbarjo, vaig pensar. El doctor Brayton, fins aquell moment callat, em va invitar a obrir el portaló gran de fusta que té la marqueteria molt desgastada. "És corredissa", em va dir, assenyalant l'agafador. Jo, sense pensar-m'ho dos cops, vaig fer un pas endavant i vaig estirar amb totes les meves forces arrossegant la porta sobre les guies amb gran soroll. Llavors, per primera vegada, vaig veure aquella babel indefinible que omplia la sala. Desenes de nanos mig despullats, els uns amb la mirada perduda, els altres movent el cap rítmicament, estaven drets o ajupits, o estirats, abraçant-se o caminant de quatre potes fent tombs sense parar. N'hi havia que estaven entaforats sota les piques de rentar mans. Un feia anar la mà amb el seu sexe mentre un altre al seu costat reia escandalosament. Dos es barallaven per quedar-se amb una cadira atrofinada i la supervisora, des d'una reduïda tarima, donava instruccions als ajudants, que anaven d'una banda a l'altra

intentant posar ordre enmig d'aquella confusió. Un dels nanos, alt i prim, que tenia les cames plenes de blaus, xisclava i es movia frenèticament collat per una camisa de força. Encara no sé per què, però m'hi vaig apropar. A primer cop d'ull semblava que tenia les òrbites buides, llòbregues com una cova, però en fixar-m'hi amb atenció vaig distingir unes pupil·les negres i lluecents que em miraven. La seva cara demacrada, el nas, la mida del cap, tot em recordava els fills de mares alcohòliques que havia vist a Londres. Vaig allargar la mà per tocar-li el front i va deixar de xisclar. Brayton es va sorprendre i em va dir: "Aquest sembla que t'estima." I jo no havia fet res, només allargar la mà i tocar-lo suaument. Vaig preguntar a la supervisora (Brenda, es diu) per què portava la camisa de força i em va contestar que era perillós, que es barallava amb tothom.

En sortir de pavelló, tenia un nus a l'estomac. El doctor Brayton caminava al meu costat, silenciós.

—Què t'ha semblat? —em va dir finalment.

—Per què no m'has preparat abans d'entrar?

—Volia comprovar si tenies prou fetge per metabolitzar la situació —em va respondre en to burleta.

En aquell moment li hauria arriat una bufetada, però em vaig contenir.

—Has estat molt cruel! —vaig exclamar.

I ell es va quedar mut mentre continuàvem caminant. Va semblar que el comentari li rellisqués.

A Willowbrook han fet cap els retardats mentals més deteriorats i naturalment els més pobres. N'hi ha d'origen afro, i també de llatins, que són majoria. La ciutat, la gran ciutat, la ciutat capdavantera del món, se'ls ha tret

del damunt i els ha confinat en aquests edificis que en la postguerra havien estat un hospital militar. Es percep encara en tot el complex un aire castrense. Ms. Brenda podria ser ben bé un sergent de les pel·lícules en versió femenina, amb els cabells negres recollits en un monyo, el coll ample, la veu gruixuda i els moviments maquinals. Tota ella respira autoritat i segurament no hi ha una altra manera de governar un pavelló com aquest. Mà de ferro.

Em va dir el doctor Brayton que el 9 és un pavelló de barreja, que hi ha els que no estan classificats encara i també aquells que no es poden classificar. Ara, cada matí, quan arribo a la sala, després de fer un tomb acompanyada per Ms. Brenda i fets els comentaris del dia, li demano que em porti algun dels interns a un petit despatx que hi ha rere el menjador i miro de centrar-me en la història particular que cadascun arrossega. Ja he descobert dues fenilcetonúries, un trastorn que es pot diagnosticar amb unes anàlisis d'orina força senzilles. A un, que té set anys, no li han fet mai aquestes proves i el retard mental i les convulsions seran definitius. L'altre, que es diu Robert, té onze anys i sí que li havien fet anàlisis, però només un cop i havia sortit normal. Tu saps que la medicina, com tota ciència, no sempre és exacta. Davant de la sospita s'haurien d'haver repetit les anàlisis, però no es va fer. L'olor característica de palla mullada de la pell d'aquest nano no admet discussió i per això el que més em dol és que, en el cas que s'hagués detectat en els primers mesos de vida, amb una dieta baixa en proteïnes el dany del cervell s'hauria evitat.

El personal mèdic de la institució, les poques infermeres que hi ha i els auxiliars sanitaris estan al límit. El

superintendent Martin DeVille és un home enèrgic i no cessa de fer gestions amb el Consell de la ciutat i fins i tot amb el governador, segons diu, per aconseguir més subvencions. També de portes endins es preocupa força. Reuneix cada dilluns al migdia els caps de pavellons assistencials (jo ja hi he assistit dues vegades) i informa dels nous ingressos, de les defuncions, dels interns lesionats i de qualsevol novetat que afecti el funcionament de la institució, fins i tot de l'estat dels comptes. Aquesta reunió tibia els ànims dels professionals (que de vegades estan sota mínims). Alguns companys més veterans m'han dit que el zel de la informació no s'acompanya de l'arribada de recursos. Ara, com sigui que en aquestes darreres dates s'han declarat de nou bastants casos d'icterícia, se'ns ha comunicat el retorn del prestigiós doctor Krugman, pediatre de l'hospital Bellevue, i la seva colla d'ajudants per mirar d'investigar i aturar l'epidèmia. Aquest doctor és un reconegut especialista en virus.

Moltes nits em sento tan matxucada que no tinc ni esma de preparar-me un sopar mitjanament decent. Si la Makani ha arribat, tot i que no és una gran cuinera, mengem una bona amanida de cabdells, amb pastanaga i bocins de poma condimentats amb suc de llimona, maionesa i quètxup (quina combinació!). Altres dies hi afegeix patata i ous durs. Ah, i molt pebre, el pebre que no hi falti. Però, quan ella surt amb els amics, jo em quedo a casa i em resigno a menjar un pastís de formatge prou acceptable que compro a la *grocery* que hi ha a la cantonada i que obre fins tard. Finalment, m'adormo escoltant la ràdio.

Un cop escrites aquestes línies, no sé si hauria d'enviar-te-les. Em sembla que m'he esplaiat massa ex-

plicant-te les meves cabòries. Deus pensar: “Aquesta és una naufraga llançant missatges a l’oceà des d’una illa deserta.” Però jo, ves per on, em faig la il·lusió que algú m’escolta.

Desitjo que estiguis bé i que la teva família també. Aprofiteu l’estiu.

Una abraçada,

Cristina

Cristina Ardèvol

190 1st Ave.

New York, NY 10009

United States of America

20 de juliol de 1957

Apreciada Cristina:

No m'ha estranyat que complissis la promesa d'escriure'm. També jo aquella tarda vaig sentir com si et conegués d'antic. Pots continuar enviant-me cartes, si vols. Les llegiré. El meu compromís serà llegir-te perquè la teva aventura m'interessa. Si a tu et va bé obrir-te, jo ho accepto. No puc prometre contestar-te puntualment. Tu ho has dit, estic molt enfeïnada.

Som al Masnou, on passarem l'estiu com cada any des que em vaig casar. T'envio la nova adreça. Estem a l'antic xalet dels pares del Raimon. Ell agafa el tren cada matí per anar a l'hospital a Barcelona i torna al vespre. Jo, amb l'ajuda de dues senyores del poble, me'n surto com puc. El xalet està a la vora de la carretera i de la via del tren. Des de la terrassa veiem el mar. T'escric a l'ombra d'una gran *bougainvillée violet* plantada per la meva sogra molts anys enrere. Ara em protegeix del sol de la tarda.

En fullejar *La Vanguardia* d'ahir, explicaven la cacera policial d'un tal Lardner a Nova York. Un atracador *de pacotille* però que es belluga per Long Island a son lloure. Té mobilitzades les forces de l'ordre. Llegir Nova York i pensar en tu ha estat una sola cosa. D'avui no podia passar.

Estic agraïda que parlessis de la síndrome de Down. Vas evitar dir mongolisme. Molt bé. No tinc res contra els mongòlics, però el meu fill és nascut a Barcelona. Benet Fontanella Dufort, mig espanyol i mig francès, no mongol. Deus dir que soc ridícula, però el veig tan fràgil que el defensaré *avec bec et ongles parce que mon petit* no sap ni espolsar-se les mosques del nas.

Fa una setmana vam visitar de nou el cardiòleg. Ens va dir que el buf que se li sent és degut a una comunicació entre els dos ventricles del cor. *Mais heureusement* aquest forat és petit i diu que amb el temps s'acabarà tancant. El risc de l'operació s'allunya. Quan ets mare ja no vius tranquil·la mai més. Els fills són una benedicció, però també un problema. Com diu la meva mare, *car une mère doit toujours être vigilant*.

És xocant, tu has anat a Amèrica a buscar la teva salvació i estic segura que la hi trobaràs. Jo només espero quina sorpresa em portarà el dia de demà. Jo no era així abans de néixer el meu petit. Ho vas encertar quan em deies que el Benet, ara, és el centre de la meva vida. *Tu le sais bien*.

A finals de juny els meus pares varen venir a visitar-nos. Ell és coronel de l'exèrcit francès. Ara està a les portes de la jubilació. Ha tingut una vida molt atrafegada. Va estar a les dues guerres mundials i també destinat al Senegal i al Gabon. És militar, però per a mi és un tros de pa. Tots dos són catòlics. Tota la família ho som. Quan la meva

mare va veure el petit Benet, va dir: “Filla, Déu t’ha donat aquest nen per posar-te a prova.” I jo vaig pensar: “Mare, per què m’ho dius això?” El pare va ser pitjor, no se li va ocórrer una altra cosa que dir: “*Ce petit-fils ne deviendra jamais un bon général.*” Ja t’imagines com em va doldre aquesta ironia. No em vaig poder aguantar i li vaig replicar: “*Père, vous avez gâché.*” Ja ho veus, aquest fill meu és tan feble que el defensaré a mort. *Je ne veux céder ni au pessimisme, ni au désespoir.*

Em sorprenen els casos que m’expliques a la institució on treballes. Lluitaré perquè *mon petit garçon* no s’enfonsi en un pou semblant.

Espero que ben aviat puguis veure el fruit del teu treball al pavelló 9.

Busca novetats en l’educació dels nens amb Down. Vivint a Nova York tal vegada puguis contactar amb algun especialista de renom. El Raimon i jo faríem el viatge si fos convenient.

He d’acabar perquè el Benet ja gemega. Deu tenir gana. Sort que els bessons (Martin i Néstor, es diuen) i la petita Raquel se n’han anat amb els cosins i no vindran fins l’hora de sopar.

Em parlaves de soledat?

Avec mes sincères salutations,

Nicole

*Sra. Nicole Dufort de Fontanella
Carrer de Barcelona, 45
El Masnou
Barcelona (Espanya)*